adociam ad matrem atque uxorem liberosque
us [16] deportanda curarunt.

XIX.

PHOCION.

ARGVMENTVM.

1. Phocion cognomine Bonus, vitae integritate, quam imperiis, clarior: repudiat munera a rege Philippo. 2. Felix ad LXXX fere annum, senex in invidiam incurrit cum tradendae Antipatro urbis, tum deserti Demosthenis, tum proditi Piraeei. 3. Factione populi invalescente exsilio multatur: accusatur proditionis, reducitur ad caussam dicendam: 4. nec tamen facultas dicendi datur, sed damnatus ad supplicium ducitur, constans & aliorum se exemplo confirmans: sepelitur a servis.

Phocion Athenienſis etſi ſaepe exercitibus prae- I.
fuit, ſummosque magiſtratus cepit, tamen multo eius notior integritas eſt vitae, quam rei militaris labor. Itaque [2] huius [3] memoria eſt

---

minoris. v. Tab. III. 16 *deportanda*) de more mit-
endi ad propinquos cadavera v. Kirchm. de Fun.
ppend. c. 4.

Cap. I. 1 *ſaepe exercitibus praefuit*) quinquies & quadragies, idque ſine ambitione, quod nunquam in comitia venerat honorem petiturus. Plutarchus f. 745. Ὁμολογεῖται, ὅτι πέντε καὶ τεσσαράκοντα στρατηγίας ἔλαβεν, ἀδὲ ἅπαξ ἀρχαιρεσίοις παρατυχών. C. 2 *huius*) ſcil. rei militaris. Sic Cicero nunquam bellica gloria excelluit, etſi cum exercitu praefuit Ciliciae, & ut imperator res geſſit in bello. 3 *memoria eſt nulla*) nulla vel po-
nulla,

nulla, [4] illius autem magna fama: ex quo, [5] co-
2 gnomine *Bonus* est appellatus. Fuit enim [6] per-
petuo pauper, cum divitissimus esse posset, pro
pter frequentes delatos honores [8] potestatesque
3 summas, quae ei a populo dabantur. Hic cum
a Rege Philippo munera magnae pecuniae repu-
diaret, legatique hortarentur accipere, simulque
admonerent, si ipse [10] his facile careret, [11] liberis

---

tius minor, respectu maximae ex probitate laudis: aut nulla temporibus Nepotis, quamquam olim magna, saltim aliqua fuerat. C. *4 illius*) sc. integritatis. 5 *cognomine Bonus*) Boni cognomen Graece ὁ χρηστός Plutarch. f. 745. & Aeliano H. Var. 12, 43. Caussa placidi & benigni mores. Valer. Max. 3, 8. ext. 2. *Placidi & misericordes, & liberales, omnique suavitate temperati mores Phocionis: quos optime profecto consensus omnium BONITATIS cognomine decorandos censuit.* C. 6 *perpetuo pauper*) Aelianus H. Var. 2, 43. numerat in pauperibus, qui fuerint optimi Graecorum; Patre etiam paupere natus & obscuro, quem quidam fuisse dicunt ϑοιδυκοποιὸν, *cochlearium artificem.* Plut. f. 743. & Aelian. 12, 43. C. Suidas patrem eius Phocum vocat. 7 *cum divitissimus esse posset*) ita MSS. plerique libri, non *ditissimus:* etiam apud Cic. Off. 2, 17. pr. *Mamerco, homini divitissimo.* C. conf. Id. Cic. Divin. 1, 36. Sic *divitior* apud eundem & alios. 8 *potestates*) magistratus & imperia. 9 *rege Philippo*) Alexander M. Asia misit Phocioni centum talenta, quae cum recusasset accipere, optionem dedit, ex quatuor civitatibus Asiae eligendi unam, quod is pariter repudiavit. *Plut. f.* 749 *sq.* De Philippo Amyntae nihil constat in hac caussa. An Philippus Aristaeus intelligendus sit, frater Alexandri, iudicent alii. C. conf. Aelian. 11, 9. 10 *his facile careret*) muneribus oblatis non indigeret, in egestate voluntaria vitam traducturus. 11 *liberis*

tamen

tamen ſuis proſpiceret, quibus difficile eſſet in ſumma paupertate tantam paternam [12] tueri gloriam: his ille, [13] *ſi mei ſimiles erunt, idem hic*, inquit, [14] *agellus illos alet, qui me ad hanc dignitatem perduxit: ſin diſſimiles ſunt futuri, nolo meis* [15] *impenſis illorum ali augerique* [16] *luxuriam.* 4

[1] Idem cum prope ad annum octogeſimum proſpera perveniſſet fortuna, [2] extremis temporibus magnum in odium pervenit ſuorum civium. Primo cum [3] Demade [4] de urbe tradenda Antipa- II.

---

proſpiceret) Plutarchus ſ. 755. Menyllo praefecto Macedonico tribuit, quod de liberis profertur, cui Phocion reſponderit, eum non meliorem Alexandro eſſe, cuius munera ipſe repudiaſſet. Rogante illo, ut liberis ſaltim ſuis acciperet, reſpondiſſe fertur, *Phoco*, (hoc nomen filio erat) *ſi reſipuerit, ſufficient paternae opes: ut vero nunc ſe gerit, nihil ei ſatis erit;* fuit enim prodigus & luxurioſus, ſive ut Plutarchus ſ. 750. ait, φιλοπότης καὶ ἄτακτος νεανίσκος. C. 12 *tueri*) conſervare & propagare. 13 *ſi mei ſimiles erunt*) ſi liberi patriſſant, ſi meos ſequuntur mores, vitaeque cultum & rationem frugalem. 14 *agellus alet*) parvum praedium, tenuis poſſeſſio alimenta & ſumptus feret neceſſarios, *das land-gütlein.* Sic Petron. c. 48; Virg. ecl. 9, 3. 15 *impenſis*) opibus ſ. pecuniis. 16 *luxuriam*) Mores filii notat, quos iam ex Plutarcho narravimus. C. Non vult ergo inſtrumenta ſumpeditari luxuriae. conf. Ter. Heaut. 1, 2, 33.

Cap. II. 1 *Idem*) Ita legit Schoppius Veriſim. in 4, 18. Sed Aldus & alii *Eidem*, ut *proſpera fortuna* accipitur in nominativo. 2 *extremis temporibus*) ſc. vitae vel aetatis. 3 *Demade*) Demades orator Atheniensis, aemulus Demoſthenis, quem etiam extemporali facundia ſuperaſſe fertur; Demoſthenes illum lucubratione, *Plut. Demoſth.* ſ. 860. hunc cum Phocione Antipatro, Macedoniae praefecto, ſtuduiſſe, ex eo apud eundem

tro consenserat: eiusque consilio [5] Demosthenes cum ceteris, qui bene de republica mereri existimabantur, [6] populiscito, in exsilium erant expulsi. Neque in eo solum [7] offenderat, quod patriae [8] male consuluerat, sed etiam, quod amicitiae fidem

---

Plutarchum f. 755. non obscurum est, quod Antipater dixisse fertur, *duos sibi amicos Athenis esse, Phocionem atque Demadem.* Vtrique autem studium erga Macedonas male cessit. De Phocione notum est: de Demade Plutarchus *c. l. & extremo Demosth.* refert, ultimo in Macedoniam legatum, supplicium capitis adiisse, quod reperta eius epistola fuerat, qua Perdiccam vel Antigonum ad invadendam Macedoniam instigaverat. *C. 4 de urbe tradenda*) Post pugnam ad Cranonem Thessaliae, qua Antipater Graecos vicerat, Phocion cum aliis constituendae pacis caussa legatus, non aliter impetrare illam potuit, quam sub conditione, ut Athenienses praesidium Macedonicum in Munychiam acciperent, in quam conditionem consensit Phocion, *Plutarch. f. 753. C.* 5 *Demosthenes cum ceteris expulsi*) Syllepsis casuum, pro *Demosthenes & ceteri.* Ita optimi saepe scriptores. Cic. Fam. epist. 14, 7. *me cum similibus nostri rempubl. defensuros.* Sallust. Iug. c. 101. *Bocchus cum peditibus invadunt.* Liv. 21, 60. *dux cum aliquot principibus capiuntur.* Adde infra 22, 1, 5. Hoc autem non est primum Demosthenis exsilium, cum propter caussam Harpali (*Curt.* 10, 2, 1.) fugiens carcerem, Aeginam & Troezenam secessit, superstite Alexandro: sed alterum, cum post proelium ad Cranona non potuit pax fieri cum Antipatro, nisi deditis Demosthene, Hyperide & paucis aliis, qui hoc praesentientes fugam capessiverunt, a populo idcirco damnati, & ab Antipatro, undique ad supplicium conquisiti. *Plutarch sub fin. Demosth. C.* 6 *populiscito*) ex plebis decreto. v. supra 3, 1, 5. 7 *offenderat*) populi offensionem, indignationem & odium sibi conciliaverat. 8 *male consul.*) adversus non

non praestiterat. namque [9] auctus adiutusque a 3
Demosthene, eum, quem tenebat, [10] adscenderat gradum, cum adversus [11] Charetem eum [12] subornaret: ab [13] eodem in iudiciis, cum [14] capitis caussam diceret, defensus, aliquoties liberatus discesserat. [15] hunc non solum in periculis non defendit, sed etiam [16] prodidit. [17] Conci- 4
dit autem maxime uno crimine: quia, cum apud eum [18] summum esset imperium populi, & [19] Ni-

commoda reip. steterat. 9 *auctus &c.*) Sed Plutarchus ait, Phocionem sua virtute & nullius ope adiutum pervenisse ad summum imperium. 10 *ascenderat gradum*) gradum summae militiae, στρατηγίας. C. Hoc omnino fatum fuit I. Caesaris, ut per eos, quos nimium auxerat, destrueretur. v. Vellei. 2, 56, 3. conf. Caes. B. G. 1. 20; Suet. Ner. c. 35; Spartian. Hadriano c. 9. 11 *Charetem*) de quo in Chabria c. 3. & Timotheo c. 3. dictum est. C. 12 *subornaret*) occulte instrueret. 13 *eodem*) Demosthene. 14 *capitis caussam diceret*) capitali crimine se purgare vellet. 15 *hunc*) Demosthenem suum defensorem. 16 *prodidit*) Haec & praecedentia ad cognomen *boni* & ad laudatam supra integritatem minime quadrant. Attamen non tam prodidit, quam paruit necessitati. Post pugnam ad Cranonem missus Phocion in castra ad Antipatrum, ut de pace transigeret, quam ille ex victoris arbitrio, ut necesse erat, accepit, sub conditione dedendi Demosthenis cum paucis aliis, & praesidii in Munychiam recipiendi. Demosthenes autem diffidens suis rebus sibi fuga consuluit. *Plutarch. Phoc. p. 753 C.* 17 *Concidit uno crimine*) unicum delictum ei fuit exitiale. 18 *summum esset imperium*) domi ἄρχων *praetor*: foris στρατηγὸς, *dux supremus militiae.* C. 19 *Nic. Cassandri*) Antipater, cum praesidium imposuisset Munychiae, brevi post moritur, Polysperchonta summum ducem constituens, filium Cassandrum chiliarchum. Cassander imperium occupaturus, Nicanorem

canorem Caſſandri praefectum inſidiari [20] Piraeeo Athenienſium a Dercyllo moneretur: [21] idemque poſtularet, *ut* [22] *provideret*, *ne commeatibus* [23] *civitas privaretur*, hic, audiente populo, Phocion *negavit eſſe periculum*, [24] *ſeque eius rei obſidem*
5 *fore pollicitus eſt.* neque ita multo poſt [25] Nicanor Piraeeo eſt potitus. ad quem recuperandum cum populus armatus concurriſſet, ille non modo neminem ad arma vocavit, ſed ne [26] armatis quidem praeeſſe voluit. [27] ſine quo Athenae omnino eſſe non poſſunt.

Menyllo, praefecto praeſidii in Munychia, ſucceſſorem mittit, antequam mors patris in vulgum exierat. Monitus de hac re Phocion a Dercyllo, Atticae extra urbem praefecto, amicitiae Nicanoris, quam commodis patriae plus dediſſe dicitur. *Plutarch. f.* 755. *C.* 20 *Piraeeo*) portui Athenarum munitiſſimo, ex quo mare apertum ſervari poterat. 21 *idemque*) ſc. Dercyllus. 22 *provideret*) caveret Phocion. 23 *civitas privaretur*) Si nimirum portus in Macedonum perveniret poteſtatem, & ſic ſubvehendi facultas deficeret. 24 *ſe eius rei obſidem fore*) ſe eſſe fidei promiſſorem, eam rem, quam metuerent non futuram. 25 *Nicanor Piraeeo pot.*) Ex Munychia, quod caſtrum imminet Piraeeo, portus oppugnari facile, & capi etiam potuit, ut ſupra *Thraſyb. c.* 2. de ſitu Munychiae diximus. Plutarchus Phoc. f. 756. προσάγων ὁ Νικάνωρ ἐκ τῆς Μουνυχίας τὰ ὅπλα, τὸν Πειραιᾶ περιεστόφρουσε. *C.* 26 *armatis*) imo cum ducere Athenienſes vellet, eum ſibilis & ſtrepitu exceperunt, ut Plutarchus narrat. 27 *ſine quo*) ſc. portu Piraeeo. *C.* conf. ſupra 2, 6, 1. Verba haec poſtrema traiecta videntur; ideoque Courtinus poſt *recuperandum* inſeruit. Rectius praecedentem paragraphum integrum poſtponas aut parentheſi includendum exiſtimes.

Erat

Erant eo tempore Athenis duae [1] factiones: III.
quarum una populi [2] caussam agebat, altera optimatum. in [3] hac erat Phocion & [4] Demetrius Phalereus, harum utraque Macedonum patrociniis nitebatur. nam [5] populares [6] Polysperchonti favebant: optimates cum Cassandro [7] sentiebant. Interim a Polysperchonte Cassander Ma- 2
cedonia pulsus est. quo facto [8] populus superior factus, statim duces adversariae factionis capitis damnatos patria pepulit: [9] in his Phocionem & Demetrium Phalereum: deque ea re legatos ad Polysperchontem misit, qui ab eo peterent, ut [10] sua decreta confirmaret. Huc eodem 3
profectus est Phocion. quo ut venit, caussam apud [11] Philippum regem verbo, re [12] ipsa quidem apud Polysperchontem iussus est dicere. namque

Cap. III. 1 *factiones*) coetus conspirantium. 2 *caussam agebat*) partes tuebatur; eratque adeo factio democratica, uti altera aristocratica 3 *hac*) factione optimatum. 4 *Demetrius Phalereus*) De hoc diximus ad Miltiad. 2. 6. C. 5. *populares*) qui populo studebant, & opponuntur *optimatibus*, qui optimatum partibus aderant. 6 *Polysperchonti*) Hic quoque ex claris ducibus Alexandri erat, *Curt.* 8, 5, 22. amicus Antipatro adeo, ut moriens non filium Cassandrum, sed hunc militiae supremum ducem crearet. *Plutarch. p.* 755. C. 7 *sentiebant*) alterius factionis erant. 8 *pop. superior factus*) popularis factio praevalescens. 9 *in his &c.*) Plutarchus annumerat Callimedonta & Periclem potentiae populi tum adversatos. 10 *sua decreta conf.*) sententiam in exules latam ratam haberet. 11 *Philippum*) Philippum Aridaeum, fratrem Alexandri Magni, C. 12 *re ipsa &c.*) erat enim rex Aridaeus

4 is tum regis rebus praeerat. Hic cum ab [13] Agnonide accusatus esset, quod Piraeeum Nicanori prodidisset: ex [14] consilii sententia in custodiam coniectus, [15] Athenas deductus est, ut ibi de eo [16] legibus fieret iudicium.

IV. Huc ibi perventum est, cum propter aetatem pedibus [1] iam non valeret, [2] vehiculoque portaretur, magni [3] concursus sunt facti: cum alii reminiscentes veteris famae, [4] aetatis misererentur; plurimi vero [5] ira exacuerentur, propter prodi-

---

mentis impos, obnoxius uxori Eurydicae, & Antipatro ante, nunc Polysperchonti. C. *Res ipsa* opponitur *verbo*, ubi aliud simulatum, aliud verum fuit. 13 *Agnonide*) rhetore Athenienſi, misso, ut Phocionem apud regem accusaret. *Plutarch. p.* 7, 7. C. 14 *consilii sententia*) ex sententia ducum & consiliariorum, qui circa regem erant. Ita bonae notae codices: alii *ex consimili sententia*, quos Courtinus sequitur, quia iam prius lata fuerat sententia Athenis: cui haec iudicii regii *consimilis* dicatur. C. 15 *Athenas deductus est*) postulantibus ita Athenienſium legatis, Agnonide maxime. *Plutarch. c. l.* Nec solum Phocionem, sed etiam τὰς περὶ τὸν Φωκίωνα vinctos Polysperchon Athenas misit, *Diodor.* 18, 66. C. 16 *legibus &c.*) secundum leges civitatis iudicaretur, & vel absolvendus vel damnandus esset, si prius coram magistratu caussam capitis dixisset.

Cap. IV. 1 *iam non valeret*) infirmus, male affectus ac debilis esset, & incedere non posset. 2 *vehiculo portaretur*) ita solebant quondam damnati non quidem aetatis, sed & ignominiae caussa gestari, ut ab omnibus conspici possent. Ammian. 29, 2. Ad supplicia sellis gestatoriis ducebantur. 3 *concursus*) sc. populi. Sic supra 14, 3. 3; Vellei. 2, 103, 4. 4 *aetatis misererentur*) senectutis miseria afficerentur. Ita sunt affectus vulgi diversi. v. supra 18, 11, 2; & Tac. A. 12, 47, 5. 5 *ira exacuerentur*) valde irascerentur

tionis

tionis suspicionem Piraeei, maximeque, quod [6]adversus populi commoda in senectute steterat. Qua de re ne [7] perorandi quidem ei data est facultas, & dicendi caussam. Inde iudicio, [8] legitimis quibusdam confectis, damnatus; [9] traditus est undecim viris, quibus ad supplicium, [10] more Atheniensium publice damnati tradi solent 3

---

6 *adversus populi commoda steterat*) *populi potentiae non amicus & optimatum fautor* fuerat, ut Alcibiades 7, 5, 3. 7 *perorandi*) bis apologiam orsus est, bis reclamante populo turbatus & impeditus, *Diod. c. l. C.* 8 *legitimis quibusd. confectis*) qui cum Boeclero virili genere accipiunt, iis *legitimi* sunt iudices, qui *confecti*, id est, delegati & extra ordinem constituti dicantur. Ceteris *legitima* neutro genere sunt res in iudicio fieri solitae, quibus non omnibus, sed *quibusdam* tantum confectis, hoc est, peracta accusatione, nulla defendendi facultate data, Phocion damnatus est. Haec interpretatio probabilior est. Nam etiam Ciceroni *legitima* res solennes sunt, quae in publicis actibus intermitti non possunt. Philipp. 1, 10. *Cedo*, inquit, *illa legitima, quae consules populum iure rogaverunt.* C. 9 *traditus est undecim viris*) οἱ ἕνδεκα dicebantur. Demosthenes contra Timocratem f. 786. ex legibus antiquis de furto: ἠδικηκότα τὴν παράδοσιν αὐτῷ τὴν τοῖς ἕνδεκα --- τίς τῶν ἕνδεκα παραλήψεται & f. 790. ἀπαγαγὴν πρὸς τοὺς ἕνδεκα εἶναι. & mox de nocturno fure, τοῦτον ἐξεῖναι καὶ ἀποκτεῖναι, καὶ τρῶσαι διώκοντα [illegible] καὶ ἀπαγαγεῖν τοῖς ἕνδεκα, ἐν βάλοιτο. Scholion ve[illegible] Demosthenis Androtionanam f. 1441. *custodes cu*[illegible] *interpretatur* his verbis διορίσως ἄρχοντας ἐκάλουν τὴν ἀρχὴν τῶν δεσμοφυλάκων. αὕτη δὲ ἦν τὸν ἀριθμὸν ἑνδεκάνδρων, *speciatim archontas vocabant magistratum praefectorum carceris, qui sunt XI. numero.* C. 10 *more Atheniensium*) v. Sigon. de Rep. Athen. 4, 3; & Emmii

3 Hic cum [11] ad mortem duceretur, obvius ei fuit [12] Emphyletus, quo familiariter fuerat usus. Is cum lacrymans dixisset: *o quam indigna perpeteris Phocion!* huic ille, *at* [13] *non inopinata*, inquit; *hunc enim exitum* [14] *plerique clari viri habuerunt Athenienses.* In hoc tantum fuit odium multitudinis, ut nemo ausus sit eum liber [15] sepelire. itaque a servis sepultus est.

Graec. T. 3. p. 50 sq. 11 *ad mortem*) in carcerem ad supplicium, cicutae haustu subeundum. Diodor. 18, 67. de hoc & sociis *εἰς τὸ δεσμωτήριον ἦγον τὸ ἐπὶ θανάτῳ -- διὰ τῆς τοῦ κωνείου πόσεως κατὰ τὸ πάτριον ἔθος, τὸν βίον καταλύσαντες.* C. 12 *Emphyletus*) ignotus adeo, ut audacter Lambinus coniecturaverit, nostrum hallucinando proprium nomen scripsisse pro communi *ἐμφυλιός τις tribulis aliquis.* Nolim ita de diligentissimo scriptore iudicare. C. Quidam *Evippum* vocant ex Plut. alii *Thudippum* ex Aelian. 13, 41. alii denique *Aristidem* ex Senec. ad Helv. c. 13. 13 *non inopinata*) scil. perpetior, i. e. nihil iam mihi accidit praeter opinionem. 14 *plerique clari viri*) pauciores forsan: qui cicuta in carcere necati, ut Socrates: plures autem, qui quanquam optime meriti, proditionis accusati vel carcere ac multa pecuniaria, vel exsilio furorem populi exsatiarunt, ut Miltiades & Themistocles. C. 15 *sepelire*) quia lex negabat sepulturam damnatis proditionis crimine, ut supra *Themistocle extremo* notavimus. Diodor. 18, 67. Phocionem & ceteros cum illo damnatos (quos Plutarchus nominat) citra sepulturam extra fines Atticae proiectos esse tradit. *ἐρρίφησαν ἄταφον [illegible] τῶν τῆς Αττικῆς ὅρων.* Vltra Eleusinen corpus [illegible] pillone portatum crematumque esse, Plutarchus auctor est, qui addit, brevi post poenitentia ductos Athenienses ossa reducta publice extulisse, & ex aere statuam Phocioni ponentes, Agnonidem, caussam damnationis, interfecisse.

XX.